

Gelderland-Midden

Rapport Regio Noord

Gemeenten Barneveld, Scherpenzeel & Nijkerk

Indicatoren Kansrijke Start Gelderland Midden

TNO innovation
for life

Inhoudsopgave

Belang eerste 1000 dagen.....	3
ZonMw project.....	3
Indicatoren.....	3
Indicatorenset Kansrijke Start.....	4
1. Bekendheid met het aanbod van programma's en interventies	4
2. Bekendheid met samenwerkingsafspraken.....	5
3. Bereik programma Nu Niet Zwanger (NNZ).....	6
4. Aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie.....	6
5. Aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten.....	7
6. Signalering van kwetsbare situaties.....	7
7. Multidisciplinair overleg (MDO).....	8
8. Ondersteuning van kwetsbare gezinnen	9
9. Aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie	11
10. Sociaal domein als casusregisseur	11
11. Lichte begeleiding en opvoedondersteuning.....	11
12. Wachtijd.....	12
13. Cliëntervaring.....	12
Samenvatting	14
Aanbevelingen	14
Bijlage 1. Uitkomsten gesprekken 2e ronde	15

Belang eerste 1000 dagen

De eerste duizend dagen van een kind zijn cruciaal voor een gezonde ontwikkeling en de ontplooiing en kansen op latere leeftijd. Medische en niet-medische factoren (zoals vroeggeboorte, laag geboortegewicht, psychische en sociale problemen en stress) bepalen voor een belangrijk deel de gezondheid, groei en ontwikkeling van kinderen. Achterstanden en problemen die in deze periode ontstaan zijn later in het leven niet of slechts moeilijk in te halen. Door mogelijke risico's zo vroeg mogelijk te signaleren en daarnaar te handelen kan de ontwikkeling van een kind bijgestuurd worden.

ZonMw project

Ouders in een kwetsbare situatie en professionals in de zorg voor kwetsbare aanstaande en jonge ouders blijven echter tegen vragen en problemen aanlopen: de zorg voor de doelgroep is gefragmenteerd, een doorgaande lijn van Geboortezorg naar JGZ en het sociale domein ontbreekt. Inmiddels werken Geboortezorg, JGZ en partners uit het sociale domein in meerdere gemeenten in Gelderland Midden samen aan lokale coalities in het kader van Kansrijke Start. Ook op regionaal niveau wordt samengewerkt.

Doel van het ZonMw project is om de in 2019/2020 in dit kader ontwikkelde, integrale aanpak van de zorg voor deze kwetsbare doelgroep te herijken en volledig en blijvend in de regio te implementeren. Dit doen we door de samenwerking tussen professionals verder te versterken en lokale knel- en ontwikkelpunten in beeld te brengen zodat hierop kan worden ingesprongen. Concreet ontwikkelen we instrumenten en tools ten behoeve van de samenwerking rondom kwetsbare zwangeren en kwetsbare jonge ouders.

Indicatoren

Om van elkaar te kunnen leren is het nodig om zicht te hebben op verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten en regio's. TNO heeft hiervoor, samen met de projectpartners, een set van indicatoren opgesteld. We monitoren deze indicatoren gedurende 3 jaar. De projectpartners leveren via hun achterban input hiervoor. Deze indicatoren geven een goed (regionaal) beeld van de zorg rondom kwetsbare aanstaande en jonge ouders en de ervaringen die ouders zelf hebben. Gedurende het project worden indicatoren gebruikt om tijdens werksessies met elkaar in gesprek te gaan en praktijkvoorbeelden en elkaars expertise met elkaar te delen. We verwachten dat deze indicatoren ook informatief zijn voor beleidmakers.

Deze indicatoren hebben betrekking op de zorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders voor, tijdens en na de zwangerschap. Ze sluiten aan en maken gebruik van landelijke initiatieven rondom lokale monitoring van het RIVM ([Indicatorset voor Lokale Monitor Kansrijke Start: een Delphi-studie \(rivm.nl\)](#)) en [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

Hieronder geven we de situatie weer voor uw gemeente. Daar waar mogelijk zetten we deze af tegen de hele regio Gelderland Midden en/of landelijk.

Niet alle indicatoren konden altijd worden berekend. Dit heeft soms te maken met de schaalgrootte (te klein voor een betrouwbare uitkomst) of met het feit dat een bepaalde interventie of programma in uw gemeente of regio (nog) niet wordt uitgevoerd. Soms is de benodigde informatie niet goed toegankelijk gebleken.

Indicatorenset Kansrijke Start

1. Bekendheid met het aanbod van programma's en interventies

Professionals kunnen diverse programma's en interventies inzetten om kwetsbare (aanstaande) ouders te ondersteunen. Voorwaarde is dat zij op de hoogte zijn van het aanbod.

De indicator betreft het aantal professionals dat goed bekend is met het aanbod van programma's en interventies gericht op (aanstaande) ouders in een verhoogd kwetsbare situatie t.o.v. het totaal. Middels een vragenlijst die is ingevuld door een steekproef van professionals in de regio is hier inzicht in verkregen.

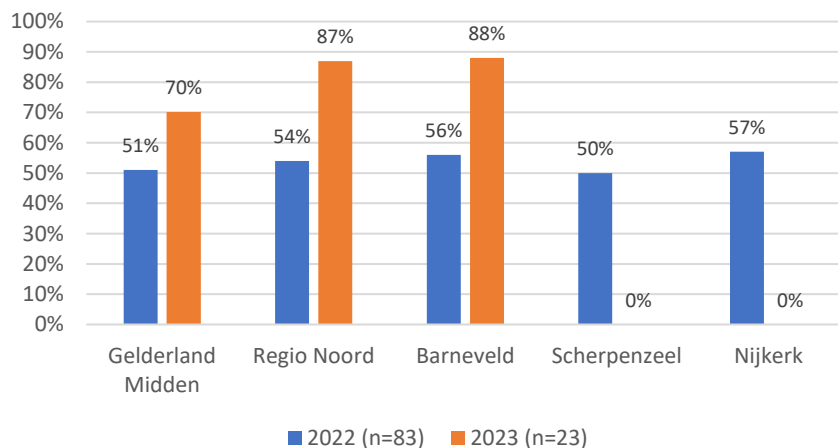
In 2022 werd de vragenlijst 83 keer beantwoord door een professional werkzaam in de regio Noord. In 2023 was de respons op de vragenlijst beduidend lager: slechts 23 professionals uit de regio vulden in de eerste maanden van 2023 de vragenlijst in. Cijfers over het jaar 2023 ontbreken daarom grotendeels. Professionals die de vragenlijst invulden waren vooral jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen, medewerkers sociaal team, CJG of MEE, verloskundigen en kraamverzorgenden.

In 2022 gaf ongeveer de helft van de professionals in de vragenlijst aan niet goed op de hoogte te zijn van het aanbod van interventies gericht op kwetsbare zwangeren en ouders.

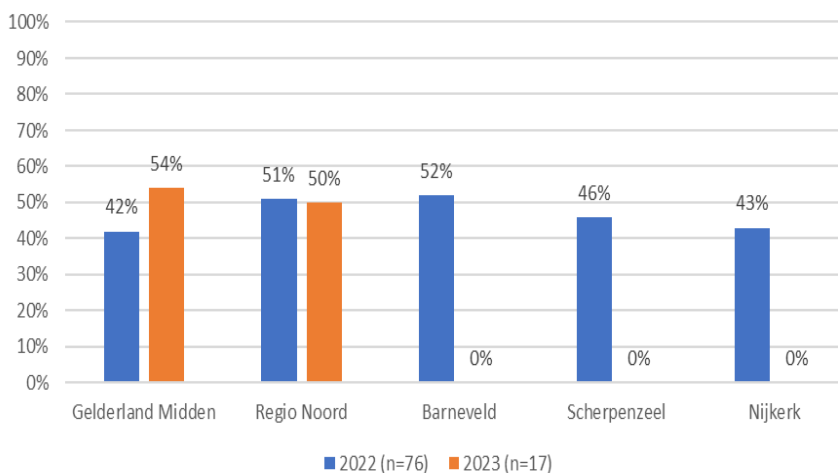
In 2023 gaven professionals in de gemeente Barneveld in meerderheid aan goed op de hoogte te zijn van de programma's en interventies binnen Kansrijke Start (cijfers over bekendheid met het lokale aanbod ontbreken ook voor de gemeente Barneveld). Cijfers voor de gemeenten Scherpenzeel en Nijkerk ontbreken omdat te weinig professionals de vragenlijst hebben ingevuld om zinnige resultaten te kunnen presenteren.

Op grond van de beschikbare gegevens concluderen we dat slechts ongeveer de helft van de professionals bekend is met het lokale aanbod aan interventies gericht op kwetsbare zwangeren en kwetsbare ouders. Het aanbod van programma's en interventies binnen Kansrijke Start lijkt bij de professionals (in ieder geval in Barneveld) beter in beeld, maar voor beide geldt dat veel professionals niet goed op de hoogte zijn en hier nog meer bekendheid aan gegeven moet worden.

% dat goed bekend is met programma's en interventies binnen Kansrijke Start

% dat goed bekend is met het lokale aanbod

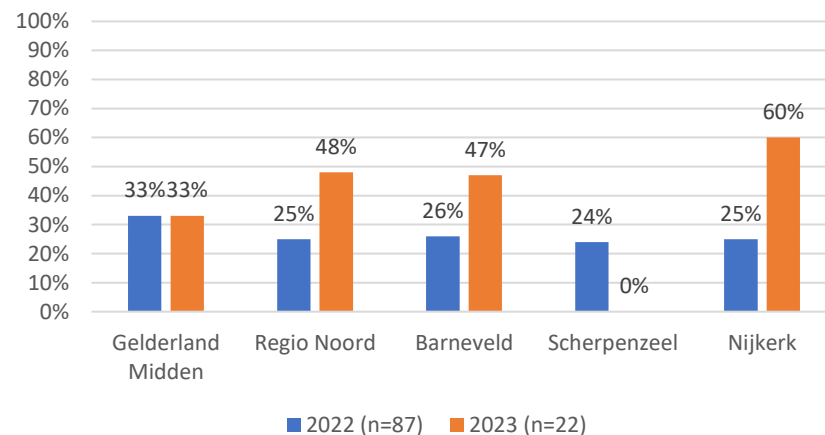

2. Bekendheid met samenwerkingsafspraken

Voor een goede samenwerking is het belangrijk dat professionals bekend zijn met afspraken. De indicator betreft het aantal professionals dat goed bekend is met het zorgpad Kwetsbare Zwangere en de Verwijs Index t.o.v. het totaal. Middels een vragenlijst die is door een steekproef van professionals in de regio is hier inzicht in verkregen, zie bij indicator 1.

Cijfers over het jaar 2023 over de bekendheid met samenwerkingsafspraken ontbreken voor de gemeente Scherpenzeel. Voor de andere gemeenten zijn de percentages gebaseerd op slechts een klein aantal professionals (in totaal 22, waarvan 17 uit Barneveld en 5 uit Nijkerk), waardoor deze minder betrouwbaar zijn.

% dat goed bekend is met samenwerkingsafspraken

In de regio Noord is slechts de helft van de professionals goed bekend met samenwerkingsafspraken.

3. Bereik programma Nu Niet Zwanger (NNZ)

NNZ is een laagdrempelig programma waarbij met kwetsbare mensen (m/v) het gesprek wordt aangegaan rondom kinderwens, zodat ze een bewuste keuze kunnen maken en niet onbedoeld zwanger raken. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartners.

Voor de gehele regio Gelderland Midden is het jaarlijks aantal gevoerde kinderwens gesprekken gestegen van 23 in 2019 tot 237 in 2022. Om privacy redenen zijn deze cijfers niet per gemeente beschikbaar.

Regio	Indicator	2019	2020	2021	2022
Gelderland Midden	Jaarlijks aantal gevoerde kinderwensgesprekken	23	121	206	237
	Aantal aandachtfunctionarissen NNZ	0	53	65	65
	Aantal gemeenten dat NNZ heeft ingekocht	1 [^]	10 [*]	10 [*]	10 [*]

[^]Dit is de gemeente Arnhem.

^{*} Dit zijn de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.

Het programma Nu Niet Zwanger wordt momenteel in de regio Noord niet uitgevoerd. Begin 2023 is bekend geworden dat het uitgevoerd gaat worden in de gemeente Barneveld.

4. Aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie

Deze indicator betreft het aantal zwangere vrouwen in een (mogelijk) zeer kwetsbare situatie, met 3 of meer van de volgende risicofactoren: laag huishoudinkomen (<10^e percentiel), GGZ-gebruik, medicijngebruik voor psychische klachten, schuldenproblematiek, detentie, hoge zorgkosten, hoog medicijngebruik, overlijden partner, scheiding t.o.v. het totaal aantal zwangere vrouwen.

Landelijk wordt het percentage zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie geschat op 1,6% (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Maar van veel gemeenten

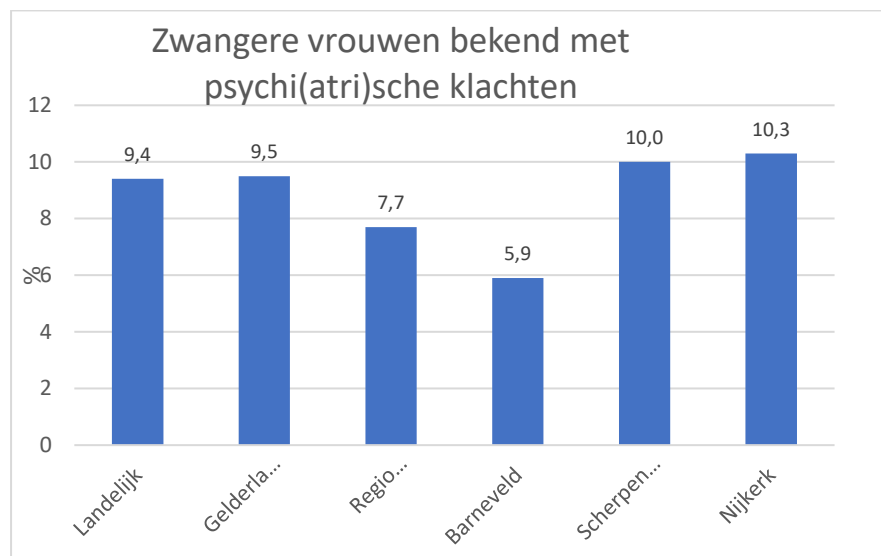
ontbreken de gegevens. Dat geldt ook voor de meeste gemeenten in de regio Gelderland Midden. De reden hiervan is onbekend. Voor de regio Gelderland Midden worden alleen percentages vermeld voor de gemeenten Arnhem (2,4% in 2020), Ede (0,7% in 2020), Rheden (3,8% in 2018), en Zevenaar (3,5% in 2018) (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In totaal worden voor de gehele regio Gelderland Midden voor het jaar 2020 90 zeer kwetsbare zwangeren gemeld (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dit aantal is aanzienlijk lager dan verwacht gezien het gerapporteerde aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten (in 2020 waren dat er in de gehele regio Gelderland Midden naar schatting 660, zie verder) en het gerapporteerde aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie (jaarlijks zo'n 300 kinderen, zie verder).

Landelijk en in de regio Gelderland Midden wordt het aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie onderschat.

5. Aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten

De indicator betreft het aantal vrouwen met zorguitgaven binnen de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en/of medicatie gerelateerd aan psychische of psychiatrische problemen in het jaar van de bevalling t.o.v. het totaal. De hieronder gepresenteerde cijfers betreffen het jaar 2019 (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

Het aantal zwangeren met psychische of psychiatrische klachten t.o.v. het totaal was in 2019 in de gehele regio Gelderland Midden 9,5%, dat zijn 483 vrouwen (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage in 2019 (9,4%).

In de regio Noord was het percentage zwangeren met psychische of psychiatrische klachten t.o.v. het totaal gemiddeld lager, namelijk 7,7%. Dit zijn 105 zwangere vrouwen in de regio Noord die bekend zijn met psychische of psychiatrische klachten (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Percentages variëren per gemeente, van 5,9% in de gemeente Barneveld tot 10,3% in Nijkerk.

In 2019 was in de gehele regio Gelderland Midden naar schatting 9,5% van de zwangeren bekend met psychische of psychiatrische klachten. Voor de hele regio Noord is dit lager (namelijk 7,7%), maar percentages variëren per gemeente (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

6. Signalering van kwetsbare situaties

Door risico's zo vroeg mogelijk te signaleren en bij problemen snel en adequaat in te grijpen, kan de ontwikkeling van een kind bijgestuurd worden.

In 2018 is binnen de Geboortezorg regio Gelderland Midden een start gemaakt de inzet van een gevalideerd signaleringsinstrument bij verloskundigen beter op de kaart te zetten. Ook binnen het project van ZonMw streven we naar de inzet van een gevalideerd signaleringsinstrument in de gehele regio. Als een instrument gevalideerd is, dan wil dat zeggen dat er wetenschappelijk onderzoek gedaan is naar de validiteit en de betrouwbaarheid van het instrument. Anders gezegd: Een valide instrument heeft z'n nut wetenschappelijk bewezen. Valide bevonden instrumenten zijn bijvoorbeeld Mind2Care, R4U, ALPHA-NL.

De indicator betreft het aantal verloskundigen dat een gevalideerd signaleringsinstrument gebruikt t.o.v. het totaal. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartners.

VSV Gelderse Vallei (gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen) heeft inmiddels gekozen voor het Mind2Care instrument. Verloskundigen zijn getraind en na een jaar is het instrument n.a.v. een evaluatie opnieuw bijgesteld. Een inventarisatie in 2021 en 2022 leert dat in VSV Gelderse Vallei 7 van de 14 verloskundige praktijken en 1 van de 2 klinisch verloskundigen gebruik maken van Mind2Care.

VSV Kracht (gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar) heeft op grond van praktijkervaring een eigen signaleringsinstrument ontwikkeld, maar dit instrument is niet door middel van onderzoek gevalideerd. Dit instrument wordt door alle verloskundige praktijken op één na gebruikt.

Eén verloskundige praktijk in VSV Kracht werkt met de gevalideerde Mind2Care, waarschijnlijk omdat deze praktijk ook onder de regio Nijmegen valt.

In de regio Gelderse Vallei, waaronder ook de gemeenten Barneveld, Scherpenzeel en Nijkerk vallen, is het percentage verloskundigen dat een door middel van onderzoek gevalideerd signaleringsinstrument gebruikt sedert 2022 flink toegenomen.

7. Multidisciplinair overleg (MDO)

Problemen van (aanstaande) ouders kunnen zich uitstrekken over meerdere onderwerpen en leefgebieden. Bij de hulpverlening aan deze kwetsbare groep is afstemming, continuïteit en samenwerking essentieel. Multidisciplinair overleg bevordert dit.

De indicator betreft het aantal casussen dat in multidisciplinaire overleggen (JGZ, sociaal domein en geboortezorg, POP-overleg) is besproken, onderverdeeld in: a.) aantal zwangeren, b.) aantal gezinnen met kinderen. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartners.

Naast de reguliere 1 op 1 overleggen tussen professionals zijn er in de gehele regio Gelderland Midden in 2022 191 zwangeren tijdens een POP-overleg besproken, waarvan 106 in Arnhem en 85 in Ede. Dat is vergelijkbaar met het aantal in 2021.

In de regio Gelderland Midden is in de gemeente Barneveld in 2021 gestart met het MDO Kwetsbaar Zwanger. Het MDO Kwetsbaar Zwanger is een systematisch intercollegiaal, multidisciplinair overleg tussen medisch en sociaal domein, geboortezorg en JGZ (idealiter in aanwezigheid van huisarts, contactpersoon gemeente, CJG) waardoor betrokkenen, in samenspraak met de client, in staat zijn om tijdig juiste passende zorg- en hulpverlening in te zetten.

Dit overleg heeft tot doel de samenwerking tussen ketenpartners in de (geboorte)zorg te verstevigen en waar mogelijk crisissituaties te voorkomen en eerder door te verwijzen naar adequate ondersteuning.

Ook ouders kunnen aansluiten, als ze dat willen. In het MDO kijken professionals samen met de ouders naar het aanstaand ouderschap: Wat gaat goed? Wat maakt

je blij? Waar heb je vragen en of zorgen over en welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er? Een vaste contactpersoon begeleidt de zwangere en bespreekt een eventuele ondersteuningsinzet.

Om voor de zwangeren zelf ook inzichtelijk te maken hoe het MDO werkt is een folder gemaakt welke wordt uitgereikt en toegelicht door de verloskundigen.

In 2021 werden in de gemeente Barneveld 85 gezinnen met jonge kinderen tijdens het MDO besproken, in 2022 waren dat er 66. (Bron: CJG, Icare, Elan)

Regio	Indicator	2021	2022
Regio Noord	Aantal zwangeren in het POP-overleg	0	0
	Aantal gezinnen in het MDO	85*	66*
Gelderland Midden	Aantal zwangeren in het POP-overleg	195	191
	Aantal gezinnen in het MDO	85	66

* het MDO vindt alleen plaats in de gemeente Barneveld.

Naast de reguliere 1 op 1 overleggen tussen professionals vindt in de regio Gelderland Midden op enkele plaatsen multidisciplinair overleg plaats. In de gemeente Barneveld worden jaarlijks 60 tot 80 gezinnen met kinderen besproken tijdens MDO.

8. Ondersteuning van kwetsbare gezinnen

Gezinnen in een verhoogd kwetsbare situatie kunnen tijdens de zwangerschap hulp aangeboden krijgen in de vorm van prenatale huisbezoeken JGZ. Ook kan er voor de geboorte of daarna gestart worden met ondersteuning middels de interventies Stevig Ouderschap (SO) of VoorZorg.

Hieromtrent zijn 4 indicatoren geformuleerd:

- het aantal baby's waarbij voor de geboorte één of meerdere prenatale huisbezoeken is afgelegd
- het aantal baby's waarbij voor de geboorte gestart is met SO
- het aantal baby's waarbij na de geboorte gestart is met SO
- het aantal pasgeborenen waarbij gestart is met VoorZorg, t.o.v. het totaal.

Het betreft specifiek de JGZ interventies. Andere interventies rondom de eerste 1000 dagen zijn niet opgenomen in de indicatoren.

Prenatale huisbezoeken (PHB)

In 14 van de 15 bij het project betrokken gemeenten voerde de JGZ prenatale huisbezoeken (PHB) uit. PHB werden in 2021 en in 2022 alleen niet uitgevoerd in de gemeente Rozendaal. In de gehele regio Gelderland Midden zijn in 2022 bij 114 zwangeren één of meerdere PHB afgelegd. Dit is bij 1,6% van het totaal aantal zwangeren in de regio Gelderland Midden.

In de gehele regio Noord is in 2022 bij 25 zwangeren (1,7%) één of meerdere PHB afgelegd. Alleen in de gemeente Scherpenzeel zijn in 2022 geen PHB afgelegd. Desondanks is het totale aantal PHB in 2022 in de regio Noord hoger dan in 2021. In 2021 werden bij 14 zwangeren in de regio (0,9% van het totaal) één of meerdere PHB afgelegd.

Vanaf juli 2022 zijn de PHB wettelijk geborgd. Er wordt in de hele regio een duidelijk stijgend verloop in de inzet van PHB waargenomen. In het eerste kwartaal van 2023 zijn in de hele regio Gelderland Midden inmiddels al 68 PHB uitgevoerd (4,2%), waarvan 20 (5,7%) in de regio Noord.

Stevig Ouderschap (SO)

In 2021 en 2022 werd het programma SO in 11 van de 15 bij het project betrokken gemeenten aangeboden. Het programma wordt niet aangeboden in de gemeente Rozendaal en in de gehele regio Noord (dit zijn de gemeenten Barneveld, Scherpenzeel en Nijkerk).

In de gehele regio Gelderland Midden is in 2022 169 keer gestart met een traject SO (2,4% van het totaal), 28 keer (17%) is voor de geboorte gestart met de ondersteuning (prenataal) en 141 keer (83%) na de geboorte (postnataal).

VoorZorg

Op landelijk niveau krijgen jaarlijks ongeveer 500 gezinnen ondersteuning middels het programma VoorZorg. Het programma VoorZorg wordt in 13 van de 15 betrokken gemeenten aangeboden. Gemeenten die in 2021 en 2022 VoorZorg niet hebben aangeboden zijn: Rozendaal en Scherpenzeel.

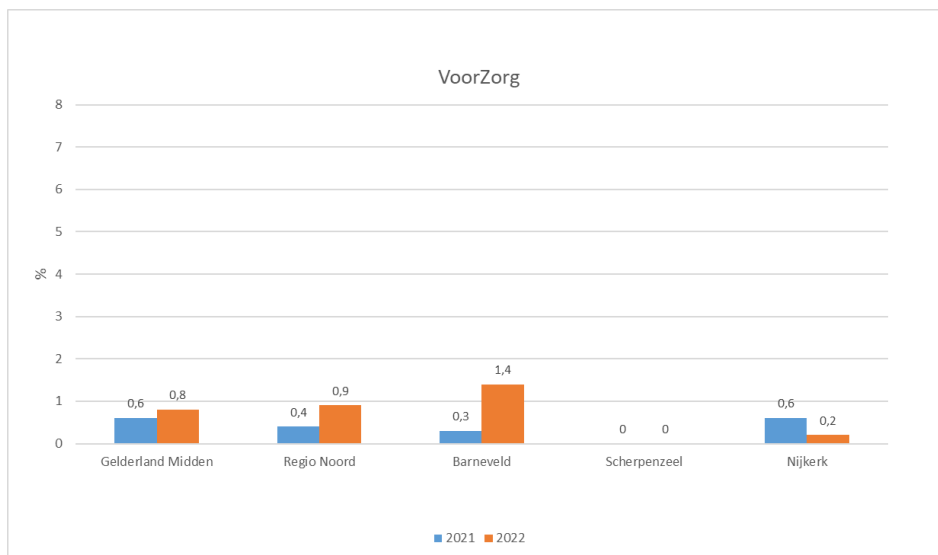
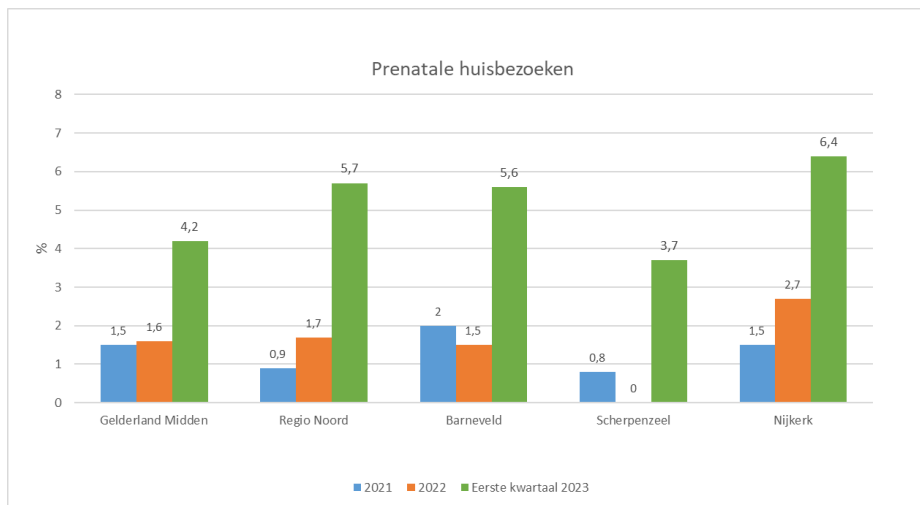
In de gehele regio Gelderland Midden is in 2022 57 keer gestart met VoorZorg (0,8% van het totaal). In de gemeenten Barneveld is in 2022 12 keer gestart met een traject VoorZorg (bij 1,4% van het totaal aantal geboorten). In de gemeente Nijkerk is in 2022 1 keer gestart met een traject VoorZorg (0,2%).

Landelijke cijfers over het gebruik van de interventies prenatale huisbezoeken en SO ontbreken.

Door de wettelijke borging vanaf juli 2022, zien we in het eerste kwartaal 2023 in de gehele regio Gelderland Midden en in de regio Noord een stijgend verloop van de inzet van prenatale huisbezoeken.

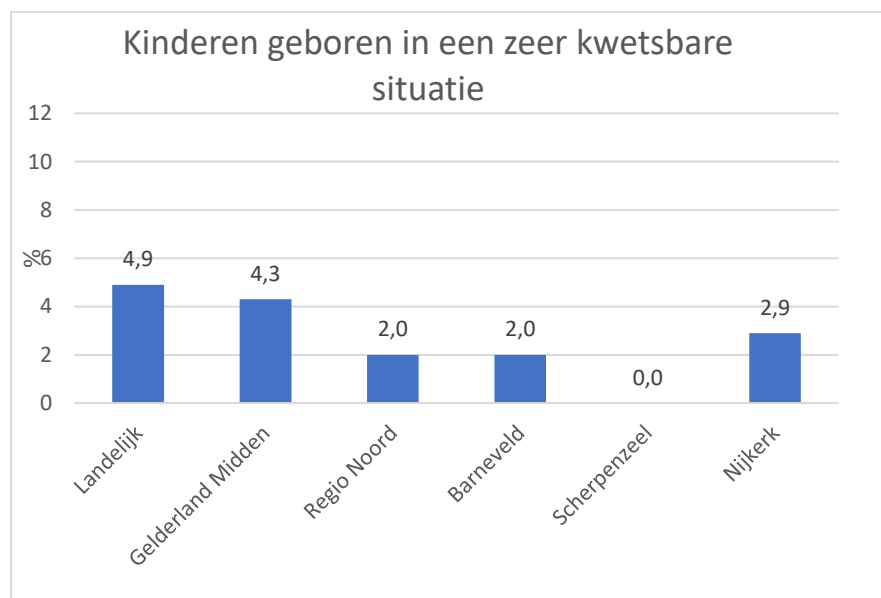
Het programma SO werd in 2021 en 2022 nergens in regio Noord aangeboden.

De interventie VoorZorg wordt niet door de gemeente Scherpenzeel aangeboden, maar wel in Barneveld (12 trajecten in 2022) en in Nijkerk (1 traject in 2022).

9. Aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie

De indicator betreft het aantal kinderen geboren in een gezin in een mogelijk kwetsbare situatie, met 3 of meer van de volgende risicofactoren: laag huishoudinkomen (<10e percentiel), GGZ-gebruik, medicijngebruik voor psychische klachten, schuldenproblematiek, detentie, hoge zorgkosten, hoog medicijngebruik, overlijden partner, scheiding t.o.v. het totaal aantal. Hieronder gepresenteerde cijfers betreffen het jaar 2019 (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Landelijk werd in 2019 naar schatting 4,9% van de kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In Gelderland Midden werd in 2019 van het totaal aantal pasgeborenen naar schatting 4,3% geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dat zijn 293 kinderen in de gehele regio Gelderland Midden. In 2019 was dit percentage voor de gemeenten Barneveld en Nijkerk respectievelijk 2,0% en 2,9%. Dit zijn respectievelijk 16 en 13 kinderen. Voor de gemeente Scherpenzeel ontbreken de cijfers (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In 2019 zijn in de gehele regio Noord 29 kinderen (2,0% van het totaal aantal geboorten) geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). In werkelijkheid is dit hoger omdat van 1 gemeente (Scherpenzeel) de cijfers ontbreken.

10. Sociaal domein als casusregisseur

Problemen van gezinnen kunnen zich uitstrekken over meerdere onderwerpen en leefgebieden. Bij de hulpverlening aan deze kwetsbare groep is afstemming, continuïteit en samenwerking essentieel.

Het streven is om bij elke kwetsbare zwangere al in een vroeg stadium een sociale regiehouder aan te stellen. In Doesburg, Barneveld, Westervoort, Duiven en Renkum heeft men met partners vanuit de lokale coalitie het onderwerp sociale regie verder uitgewerkt en met elkaar hierover afspraken gemaakt. In de gemeenten Wageningen, Ede, Barneveld zijn er afspraken gemaakt tussen medisch en sociaal domein wat geresulteerd heeft in het transmuraal stroomdiagram. De lokale coalities in Ede en Wageningen zijn deze afspraken nu verder aan het uitwerken.

De indicator betreft het aantal huishoudens met kinderen, jongste 0-5 jaar, in de gemeente waarbij het sociaal team of het CJG de regie op zich heeft genomen t.o.v. het totaal.

In 2022 heeft het CJG Barneveld in 23 gezinnen met jonge kinderen (0-5 jaar) de regie op zich genomen (Bron: CJG Barneveld). Cijfers ontbreken voor de rest van de regio.

11. Lichte begeleiding en opvoedondersteuning

Vanuit gemeenten komt in toenemende mate de vraag naar een vorm van ouderbijekomsten waarin samenwerking tussen de diverse domeinen geborgd is. Een vorm waarin de zwangeren zelf een actieve rol speelt en waarbij er de mogelijkheid is groepen voor te zetten ook na de zwangerschap. Veel gemeenten hebben niet de schaalgrootte voor Centering.

Vanuit het ZonMw project wordt gekeken naar alternatieven en de mogelijkheden deze best-practices beschikbaar te stellen in de regio. Naast Lingewaard en Doesburg gaan nu ook Ede, Duiven en Westervoort aan de slag met een prenatale-

en postnatale oudervoorlichting in samenwerking met geboortezorg, sociaal domein en JGZ.

In deze veranderde opzet van voorlichtingen tijdens en na de zwangerschap is niet alleen de samenwerking nieuw, maar ook het feit dat men de bijeenkomsten na de zwangerschap voortzet, zo mogelijk in de dezelfde samenstelling.

In Arnhem organiseren de verloskundigenpraktijken al jarenlang succesvol Centering-Pregnancy-bijeenkomsten voor zwangere vrouwen. In aansluiting hierop is in de lokale aanpak Kansrijke Start een pilot ontwikkeld voor groepsgewijze bijeenkomsten voor 'jonge' ouders: Power Parents, uitgevoerd door Stichting JAM en Het Kraamnest. Diverse netwerkpartners brengen hun expertise in tijdens deze bijeenkomsten.

De indicator betreft het aantal huishoudens met kinderen in de gemeente dat in het afgelopen jaar extra ondersteuning of begeleiding heeft gekregen vanuit het CJG of het lokale team t.o.v. het totaal.

In 2021 hebben het CJG Barneveld, Icare en Elan aan 59 gezinnen lichte begeleiding en opvoedondersteuning geboden. In 2022 waren dat 66 gezinnen (Bron: CJG Barneveld, Icare, Elan).

Cijfers vanuit het sociaal domein in de regio Noord zijn er alleen voor de gemeente Barneveld. In deze gemeente krijgen jaarlijks zo'n 60 gezinnen ondersteuning vanuit het CJG Barneveld, Icare of Elan. En in ruim 20 gezinnen hebben zij de regie op zich genomen (Bron: CJG Barneveld).

12. Wachtijd

De indicator betreft het gemiddelde aantal dagen tussen het aanmelden van cliënt (aanmelddatum is dag 0) en starten van het lokale team of het CJG.

De gemiddelde wachttijd in Barneveld bij het CJG en de gemeente was in 2021 27 dagen (Bron: CJG Barneveld). De wachttijd voor Icare Thuisbegeleiding was 2 weken. In 2022 varieerde de wachttijd van 1 tot 2 weken. Over de overige organisaties in de regio Noord zijn geen cijfers bekend.

13. Cliëntervaring

Voor (aanstaande) ouders in een mogelijk verhoogd kwetsbare situatie is het belangrijk om te weten waar ze moeten zijn voor (meer) hulp.

De indicator betreft de weergave van de reacties van geïnterviewde cliënten uit de regio Gelderland Midden op de vraag of ze weten waar ze terecht kunnen voor hulp en wat ze daarvan kunnen verwachten (zie ook bijlage 1):

- Overzicht van mogelijkheden van ondersteuning ontbreekt veelal
- Behoefte aan ondersteuning, ook ná de eerste 1000 dagen
- Behoefte aan ondersteuning v.w.b. relatie met (ex-)partner

Samen met kwetsbare jonge ouders is een instrument gemaakt dat hierop inspeelt; de MamaWegwijzer.

De MamaWegwijzer is een flyer met de belangrijkste telefoonnummers en websites die heel praktisch insteken op de situatie waar kwetsbare zwangeren/jonge ouders zich op dat moment in bevinden, en is gemaakt samen met ervaringsdeskundigen.

Cliënten en professionals zijn enthousiast over het initiatief: "Betrokkenheid van cliënten bij het project is ontzettend leerzaam. Zij spiegelen ons voor hoe basaal sommige zorg moet zijn".

De Mamawegwijzer wordt

nu zo opgesteld dat deze bruikbaar is voor alle 15 gemeenten en hierin ook nog gemeentelijk specifieke gegevens aan toegevoegd kunnen worden. Zowel in de gemeente Ede als Arnhem wordt in 2023 gekeken naar een eventuele inzet van de tool.

Samenvatting

In regio Noord...

- Zijn in 2019 29 kinderen (2,0% van het totaal aantal geboorten) geregistreerd die geboren werden in een zeer kwetsbare situatie. In werkelijkheid is dit aantal echter hoger (cijfers zijn onvolledig)
- Voert de JGZ in toenemende mate prenatale huisbezoeken uit.
- Is het percentage verloskundigen dat een door middel van onderzoek gevalideerd instrument gebruikt voor de signalering van kwetsbare situaties sedert 2022 flink toegenomen.
- Werd het programma Stevig Ouderschap in 2021 en 2022 nergens in de regio aangeboden.
- Werd het programma VoorZorg in de gemeente Scherpenzeel niet aangeboden
- Worden diverse programma's en interventies uitgevoerd ter ondersteuning van zeer kwetsbare gezinnen. Veel professionals zijn nog niet goed bekend met deze mogelijkheden en dit kan worden verbeterd.
- Zijn veel professionals nog niet goed bekend met regionale samenwerkingsafspraken rondom zeer kwetsbare (aanstaande) ouders, dit kan worden verbeterd.

Aanbevelingen

Het overzicht van indicatoren geeft aanleiding om gezamenlijk te kijken naar wat verbeterd kan worden en welke punten de komende jaren extra opgepakt kunnen worden.

Bijlage 1. Uitkomsten gesprekken 2e ronde

